

spremembi ministrskega predsednika Spaka na Holandsko v mesto Haag, kjer se je posvetoval s holandsko kraljico Viljmino. Sad teh posvetovanj je brzozjavna mirovna poslanica, katero sta naslovila vladarja 7. novembra na vlade Nemčije, Anglije ter Francije in se glasi: »V tem resnem času napetosti in vojne na zapadu sva prepričana (belgijski kralj in holandska kraljica), da morava povzdigniti še enkrat svoj glas za mir, preden izbruhne vojna v vsej svoji sili. Pred nekaj časa so se vojujoče države izrazile, da niso naspotne pristati na pravično podlago za mir. Če je to zanje sprejemljivo, se jim stavlja v vsemu sili na razpolago, da nama sporoče svoje predloge in da se v duhu prijateljskega sporazuma doseže sprava. Zdi se nam, da je to naloga, ki jo morava izpolniti in da z ozirom na dobre odnose z vsemi sosedi lahko ponudiva svojo službo za posredovanje. Če bo to sprejeto, bova z vsemi sredstvi delala za vzpostavitev miru, v dobrobit naših narodov, vsega sveta. Upava, da bo najina ponudba sprejeta in da bo tvorila prvi korak k trajnemu miru.« Mirovni poziv belgijskega kralja in holandske kraljice so sicer vse države pozdravile, vendar je bil v naprej obsojen v praktičen neuspeh, ker Nemčija ne bi sprejela poročev zaveznikov; zavezniki na se ne morejo ukloniti volji Nemčije.

Dvoličnost Rusije napram Nemčiji. Rusija igra napram Nemčiji zelo dvolično politiko. Ruski zunanji minister Molotov je v svojem govoru 6. novembra, o katerem poročamo na drugem mestu, ostro obsodil evropske demokratične države z Ameriko vred in je previdno izpustil vsak neprijateljski omenek Nemčije, ki je vendar sprožila ter začela to vojno. Pač pa je izdala komunistična internacionala ali komintern ob priliki proslave 22 letnice boljševiške revolucije v Rusiji proglas, v katerem niso opsovane kot meščanske ter kapitalistične države samo Anglija, Francija in Amerika, ampak tudi Nemčija, Italija in Japonska. Vsem se očitajo v proglasu enaki svetovni vladarski cilji, proti katerim se mora bojevati komunizem do končne zmage. Proglas dalje naglašava, da se sovjetska Rusija ne bo vmešavala v to vojno, katere cilji so daleč od njenih, kajti ostala bo dosledno zvesta svetovni komunistični revoluciji. Ker je bilo besedilo proglasa sestavljeno s pristankom Stalina, torej iste sovjetske osebnosti, ki je sklenila tudi sporazum z Nemčijo in odobrila vse korake ter uradne govore zadnjega časa, je to najboljši dokaz, kakšno dvojno vlogo igra Moskva. Igre te dvojne vloge se sedaj zavedajo v polni meri tudi v Nemčiji, kjer je proglas napravil naravnost porazen vtis in prepričal tudi dvomljivce o tem, da je namen sovjetske Rusije Nemčijo le izigravati na enak način, kakor bi rada izigravala tudi vse ostale države. Vkljub tej očitni dvoličnosti sovjetov se je nemški tisk obširno ukvarjal z govorom Molotova, povsem pa je zamolčal proglas kominterne, kateri je bil izdan istočasno.

Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe zaradi tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno ena časa »Franz-Josefovo« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Kako pišejo . . .

Sramotilen spis zoper katoliško duhovščino je objavljala »Domovina« v letošnjem letniku v obliki romana pod naslovom »Andrej Šolar«. V tej povesti je samo naslov vzet iz slovensčine, vse drugo je od začetka do konca neslovensko. Delo je postavljeno v predvojne dni, v povesti pa ni niti najmanjšega sledu o slovenstvu in njegovih težkih borbah v tem času. Če bi »Domovina« res bila slovenski list, bi morala mladini sedanjega časa predočiti slovensko preteklost v pravi luči ter opisati težke boje, ki so jih vodili za obstoj in napredek slovenstva vsi stanovni našega ljudstva, zlasti slovenska duhovščina. »Domovini« pa je samo do tega, da delovanje slovenske duhovščine osramoti in opljuje. Zato si je izposodila iz nemške književnosti enega najbolj zagriženih in enostranskih nemških pisateljev (Thoma) ter presadila njegove strupenosti zoper katoliško duhovščino na slo-

venska tla. Thoma »Domovini« duhovniki ne poznajo ljubezni do bližnjega, njim je tuje načelo pravičnosti, v zasledovanju političnih ciljev so trdi, brezprosn, lažnivi in do neusmiljenosti krivični. Takšni slovenski duhovniki do svojega ljudstva nikdar niso bili. Zgodovina slovenskega ljudstva daje slovenski duhovščini najlepše spričevalo. Brez slovenske duhovščine bi slovenskega naroda več ne bilo. Slovenska — pardon: jugoslovenska — »Domovina« se skazuje slovenski duhovščini hvaležno s tem, da posega v laži-svobodomiselnih in protikrščanske predale nemške književnosti po sramotilke zoper slovensko duhovščino. Naš list je to nečuveno sramotenje slovenske duhovščine v obliki iz nemščine prestavljenega romana že večkrat obsodil. »Domovina« je s to povestjo pokazala, kako je slovenska in kaka sovražnica Cerkve in duhovščine je.

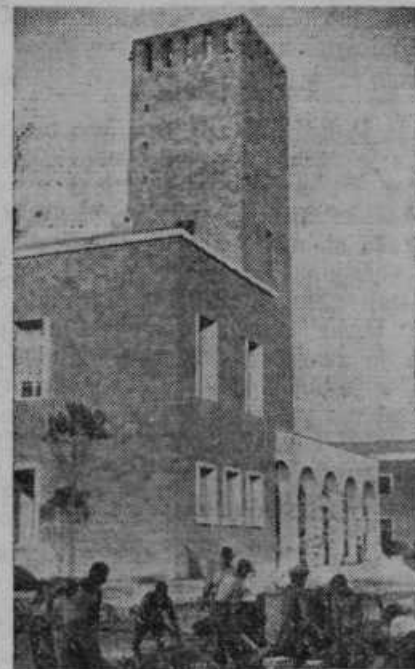
Po krščanskem svetu

Katoliški tisk je odločilnega pomena za katoliško gibanje. Brez svojega tiska ne uspeva noben pokret, najmanj pa katoliški, ki ima največ nasprotnikov med vsemi. Veliko važnost katoliških listov in časnikov je poznal veliki čikaški kardinal Jurij Mundelein, ki je umrl pred mesecem dni (2. oktobra). Ob njegovi smrti je javnost zvedela vse to, kar je čikaški nadškof storil v utrditev krščanske misli in osvežitev katoliškega življenja daleč preko mej svoje nadškofije. Med njegovimi velikimi deli stoji v ospredju kot eno največjih njegova dejavna skrb za razširjanje katoliškega tiska. Pri tem se je oziral na vse narodnosti, ki živijo v njegovi nadškofiji, dobro vedoč, da le materina beseda najde pot do človeškega srca. Zato se je tudi krepko zavzel za slovenski tisk. Kakor poroča »Amerikanski Slovenec«, je kardinal Mundelein o prvi priliki poklical v svojo nadškofijo tedanjega urednika li-

sta »Ave Maria«, ponudil mu slovensko župnijo sv. Štefana in ko se je g. Zakrajšek ob pomisleku, kaka nasprotstva ga čakajo, obotavljal, mu je ta enostavno povedal: »Jaz bom vaš škof, ki bom stal za vami!« In to je tudi storil. Ko so se dvigala vsa mogoča nasprotstva, se je pokojni nadškof vseskozi držal svoje obljube. Tako je pokojni kardinal pomagal, da je g. Zakrajšek preselil tedaj svojo skromno tiskarno v Čikago, iz katere se je potem organizirala laična tiskovna ustanova, ki je začela jačiti z intenzivnim delom katoliško tiskovno fronto in končno uspela, da so katoliški Slovenci v Ameriki dosegli toliko potreben slovenski katoliški dnevnik, ki izhaja še danes. Tako so bili deležni velike pomoči od kardinala Mundeleina tudi katoliški Slovenci v Ameriki. Če bi ne bilo njega, bi morda nikoli ne dosegli, kar se je doseglo v tem oziru med Slovenci v Ameriki.

Francoski letalski častnik daje pred dvigom v zrak zadnja navodila strelcu pri strojnici v angleškem bombniku

V Italiji so izsušili v teku let Pontinska močvirja. Na izsušenem prostoru so pozidali že pet novih mest. Na sliki vidimo občinsko hišo v novo zgrajenem mestu Pomezia

Duhovščina in vojna. Duhovščina na Francoskem je podrejena vojaškemu zakonu kakor drugi državljani. Zakon ne dela razlike med raznimi stanovi, člani vseh stanov morajo v isti meri izvrševati svojo vojaško dolžnost. Sedanja vojna je prav mnogo francoskih duhovnikov odtrgala od izvrševanja stanovskih dolžnosti. Nasledki se že sedaj čutijo: dosti župnij je brez duhovnih pastirjev, mnogo šol brez katehetov. Na stotine in stotine mladih duhovnikov in bogoslovcev je moralo v vojaško službo, samo iz Pariza 500. Oblasti na Francoskem, vojaške in civilne, so duhovnikom jako naklonjene ter jim povsod, kjer je le količkaj mogoče, dovoljujejo opravljanje daritve sv. maše in izvrševanje drugih dušno-pastirskih poslov.

Brezbožniški učitelji v Rusiji vzgojujejo rusko deco po nalogu in težnjah sedanjih ruskih vladodržcev, to je popolnoma v smislu boljševiske brezbožnosti. Ne samo, da se ime božje ne sme imenovati v šolah in izmoliti nobena krščanska molitev, celo sovražstvo do Boga, vere in krščanstva se vceplja v mlada srca. Ruski učitelji imajo svojo brezbožniško zvezo, ki jim poleg državne oblasti daje potrebna navodila za protiversko in brezbožniško delo med rusko mladino. Sedaj, ko je boljševiska Rusija prodrla globoko v osredje Evrope, smatra brezbožniška organizacija ruskih učiteljev čas kot ugoden, da se brezbožniška učiteljska organizacija razširi po drugih državah. Zato je sovjetsko-ruska učiteljska zveza pozvala osrednje vodstvo brezbožnikov v Rusiji, naj ustanovi mednarodno zvezo brezbožniških učiteljev in učiteljic. Prej bi bil tak poziv našel močan odmev v svobodoumno-marksistično-komunistični organizaciji francoskega učiteljstva, sedaj pa je radi razpusta komunistične stranke na Francoskem ta odmev izostal. Bodo pa boljševiski brezbožniki drugam pogledali, ali ne bi morda dobili pristašev in sobojevnikov.

Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed zaradi zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogoste se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno koristna domače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Finski vojak pomaga ženski pri prenašanju mleka

Država se preurejuje

Letošnje poletje tvori važno razdobje v zgodovini naše države. Notranja državna ureditev je bila postavljena na nove temelje. Opustilo se je načelo centralizma, ki se je dejansko izživiljal kot nadoblast Srbov nad drugimi pokrajinami, zlasti nad hrvatskimi in slovenskimi. S sporazumom z dne 26. avgusta 1939 je bila ustanovljena banovina Hrvatska z upravno samostojnostjo in velikimi zakonodavnimi kompetencami (nadležnostmi). Doba dveh in pol meseca, ki je od sporazuma potekla, se je potrebovala in se potrebuje za to, da se upravni posli iz posameznih ministrstev prenesejo iz Beograda v Zagreb, da se tamkaj izvršujejo. Finančno možnost za to je dal odstop 300 milijonov dinarjev kot 29% kvota iz sedaj veljavnega državnega proračuna za dobo pol leta (od 1. oktobra 1939 do 31. marca 1940).

Oživotvorjenje banovine Hrvatske in njena notranja izgraditev je sprožila akcijo za ureditev ostalih delov države v smislu glavnih načel narodnega sporazuma. V okviru vlade se je sestavil poseben odbor ministrov, ki mora to vprašanje pretresti od vseh strani, zbrati potrebne podatke ter staviti primerne predloge. Prva na vrsti je Slovenija, da se oblikuje kot samostojna banovina, ker je, kakor poudarja »Hrvatski dnevnik« (glasilo dr. Mačka) v svoji številki z dne 9. novembra, to oblikovanje združeno z najmanj potežkočami. Prenos vrhovnega sodišča za Slovenijo (kasacije) iz Zagreba v Ljubljano je prav za prav že začetek tega oblikovanja. Upamo, da se bo kljub raznim spletkam oživotvorjenje banovine Slovenije kmalu posrečilo.

Kaj pa tretja banovina — banovina Srbija? Bodo li Srbi svoje ozemlje razdelili na več banovin ali pa bo vse državno ozemlje izven mej banovine Hrvatske in banovine Slovenije tvorilo eno veliko banovino Srbijo? To je vprašanje, o katerem se sedaj živahno razpravlja v srbskih krogih. Znano je, da so vsa leta, odkar obstoja naša država, nekateri krogi Vojvodine — tudi srbski krogi — zahtevali samoupravo za svojo pokrajino (Bačko, Banat in Baranjo). Ta želja in zahteva se je z menjačo se ostrino javljala ne toliko v krogih radikalne, pač pa samostojne demokratske stranke. Da bi bila ta stranka od svoje zahteve v tem pogledu popolnoma od-

stopila, ni verjetno. Še manj verjetno pa je, da bi radikalna stranka — JRZ — to zahtevo podpirala.

Bolj v ospredje pa se je pomaknila zahteva Bosne. Minister za gozdove in rudnike dr. Kulenovič, naslednik dr. Spahe v vodstvu bosansko-hercegovskih muslimanov, je potom izjave časnikarjem seznanil javnost s svojim predlogom, naj se poleg treh banovin (Hrvatske, Slovenije in Srbije) vpostavi še četrta banovina, to je Bosna-Hercegovina v svojih starih zgodovinskih mejah. Ta predlog, ki je bil stavljen ne v imenu JRZ, marveč v imenu bosansko-hercegovskih muslimanov, je zadel na odločno odklonitev bosanskih Srbov, ki brez ozira na različno strankarsko opredelitev izjavljajo, da se ne dajo ločiti od ostalih Srbov. Tudi glasila HSS (Hrvatske seljačke stranke) ne skazujejo temu predlogu nobene naklonjenosti, ker zahteva starih bosansko-hercegovskih mej zadeva tudi tiste bosanske in hercegovske okraje, ki so bili z uredbo o ustanovitvi banovine Hrvatske priključeni tej banovini.

V razpravi o četrti banovini je tudi bil stavljen posredovalen predlog, naj bi se Bosna in Hercegovina vpostavila kot samoupravna gospodarska celota, toda brez zakonodajne oblasti. Tudi ta predlog ni našel milosti ne v očeh srbskih strank ne pri HSS. Glede na tretjo banovino (Srbijo), ki naj bi obsegala vse ozemlje izven banovine Hrvatske in banovine Slovenije, poudarja »Hrvatski dnevnik«, da se mora obseg te banovine določiti v sporazumu s Hrvati, kakor se je obseg banovine Hrvatske določil v sporazumu s Srbi. Ker ima o preureditvi države izreči končno besedo parlament, so se že začela pripravljala dela za parlamentarne volitve. V to svrhu je bil poleg imenovanega odbora za proučevanje vprašanja o preosnovi države v vladi ustanovljen še drug odbor ministrov, ki naj izdela nov volilni zakon in izvrši druge volilne priprave. Kakor se poroča, se bodo volitve za narodno skupščino vršile v bližnji bodočnosti.

Kjuseivanov, predsednik bolgarske vlade, katero vabijo ruski sovjeti in Nemčija v svoje tureže

Litvanski vojak (levo) v pogovoru z rusko posadko ob novi meji Litve pri mestu Vilni, ki je pripadalo pred to vojno Poljski